

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdajatelj: Slovensko Založništvo Ljubljana, Direktor: Rudi Janžaba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiskarna: Slovensko Založništvo Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Oglasi: Oglasi: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-465, za zunanje 21-832 / Poštni predaj 25 / Tekoči račun Narodne banke 601-17-163 / Mesečna naročnina 200 din

Cestitka predsednika republike predsedniku Argentine

Beograd, 8. julija. Predsednik republike maršal Tito je postal predsednik republike Argentine Huanu Peronu naslejnjo brzojavko:

»Prosim Vašo ekscelenco, da sprejme moje prisrčne čestitke ob obletnici neodvisnosti Argentine, kakor tudi moje najboljše želje za Vaše osebnno dobro in blaginjo argentinskega naroda.«

Hiopski cesar avgusta v Atenah

ATENE, 8. jul. (AFP) Cesar Etiopije Haile Selassie bo po uradnem obisku v Jugoslaviji obiskal avgusta tudi Atene. V spremstvu etiopskega cesarja so ministri za zunanje zadeve, obrambe in pravosodja ter člani cesarske družine.

Etiopski suveren bo s svojim spremstvom obiskal otok Krf, kamor ga bo pripeljala jugoslovanska protitorpedovka in nato bo nadaljeval potovanje s križarko »Eli« do Pireja, kjer ga bo čakal grški kralj Pavle.

21. JULIJA NA BLEDU podpis trojne balkanske zveze

Izjava grškega zunanjega ministra Stefanopulosa

ATENE, 8. jul. (Tanjug) — Grški minister za zunanje zadeve Stefanopulos je izjavil na tiskovni konferenci, da bodo pogodbo o trojni balkanski zvezi podpisali 21. julija na Bledu, ko bo končana konferenca ministrov za zunanje zadeve Jugoslavije, Grčije in Turčije, ki se bo začela 17. julija. Stefanopulos je pripomnil, da bodo trije ministri proučili skupni načrt pogodbe o zvezi, ki so ga v smislu sporazuma izdelale delegacije vseh treh držav v Atenah. Ta skupni načrt je izraz politike treh vlad. Besedilo pogodbe bo vneseno v ankerski sporazum in predloženo zakonodajnim telesom Jugoslavije, Grčije in Turčije v ratifikacijo.

Obisk grškemu vojaškemu letalstvu

Atene, 8. julija. (Tanjug) Poveljnik jugoslovanskega vojaškega letalstva generalni podpolkovnik Zdenko Ulepič, ki je z delegacijo jugoslovanskega vojaškega letalstva na prijateljskem obisku pri grškem vojaškem letalstvu, je včeraj obiskal grško letalsko akademijo in tehnično šolo v Tatoi. Nato je delegacija obiskala akademijo v Varibobi, kjer so ji poredili slavnostno kosilo. V Atenah so si člani jugoslovanske delegacije ogledali zgodovinske znamenitosti.

Uradno potovanje veleposlanika Vučinića

Dunaj, 8. jul. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Dragomir Vučinić je odpotoval danes na uradni obisk na Korosko in v zahodni pokrajini Tirolsko in Vorarlberg. Ustavil se bo tudi v glavnem mestu Štajerske Gradcu. Med 2-tedenskim potovanjem se bo veleposlanik Vučinić sešel z glavarji vseh štirih pokrajin.

Atene, 8. jul. (Tanjug) Poveljnik jugoslovanskega vojaškega letalstva generalni podpolkovnik Zdenko Ulepič, ki je z delegacijo jugoslovanskega vojaškega letalstva na prijateljskem obisku pri grškem vojaškem letalstvu, je včeraj obiskal grško letalsko akademijo in tehnično šolo v Tatoi. Nato je delegacija obiskala akademijo v Varibobi, kjer so ji poredili slavnostno kosilo. V Atenah so si člani jugoslovanske delegacije ogledali zgodovinske znamenitosti.

Zeneva spet oživlja

Po vrnitvi Molotova pričakujejo v kratkem še prihod Edena, Ču En Laja in Mendes-Francea

Zeneva, 8. jul. (AFP) Sovjetski minister za zunanje zadeve je davi zgodaj prispel v Zenevo. Na letališču so ga sprejeli vodja kitajske delegacije Li Ke Nong, sovjetski delegat Kuznecov in vodja vietnamske delegacije Fan Van Dong. Novinarjem in fotografom so dovolili, da so se smeli na nekaj metrov približati sovjetskemu letalu.

Po prihodu v Zenevo je Molotov izjavil, da bo ženevska konferenca »v kratkem morala nadaljevati posvetovanje o sklenitvi miru v Indokini ob udeležbi ministrov za zunanje zadeve«. Izrazil je upanje, da bo imel pred nadaljevanjem konference čas stvarno proučiti, kar je bilo storjenega v zadnjem času.

Dulles še ne misli potovati v Zenevo

Washington, 8. julija. (AFP) Ameriški minister za zunanje zadeve Dulles je izjavil na današnji tiskovni konferenci, da za sedaj niti on niti državni sekretar Bedel Smith nimata namena odpotovati v Zenevo. To pa še ne pomeni, da svoje odločitve ne bi mogla pozneje spremeniti. Na vprašanje, če bodo ZDA priznale novo vladu v Guatemali, je Dulles odgovoril, da bo vlada ZDA počakala in se najprej prepričala, če je nova guatemalska vlada sposobna izpolniti svoje obveznosti.

Protestne stavke tržaškega delavstva

Tržaški delavci ne priznavajo »rimskega sporazuma« o pcenotenju mezd, ki zapostavljata Trst in ne upošteva tamošnjih visokih življenjskih stroškov

Trst, 8. jul. (Po telefonu) — Danes popoldne ob 14. uri so začeli stavkati kovinarski delavci v Trstu. Za uvod v stavko je več sto delavcev demonstriralo po ulicah Trsta. Zjutraj pa so stopili v 24-urno stavko delavci rafinerije »Aquila«. Včeraj so stavkali nameščenci krajevnih ustanov in so se stavke udeležili 100-odstotno. Nekoliko manj uspeha je bila stavka gradbenih delavcev.

Te protestne stavke tržaškega delavstva spadajo v skupino protestov proti »rimskega sporazuma« o pcenotenju mezd, sklenjenem v Italiji proti volji tržaških delavcev, ki ne priznavajo tega sporazuma in zahtevajo neposredna pogajanja v Trstu. Sporazum so podpisali kršćanski demokrati in fašistični sindikati z zvezo industrijcev ter ga avtomatično raztegnili tudi na Trst. Trst so uvrstili v tretjo mezdno skupino od dvanajstih. Po tem sporazumu bi delavci dobili 18.300 lir povisane na dan, kar pa je glede na življenjske stroške v Trstu mnogo premalo. Delavci zahtevajo za sedaj 3.000 lir mesečnega predujma na bodoče povišanje plač ter uvrstitev v

mezdno skupino, ki bi bila v skladu z življenjskimi stroški in razvojem industrije.

Delavci pa s to stavko ne protestirajo samo proti omejenemu sporazumu, ki zapostavlja Trst, temveč tudi proti odpuščanju delavcev, proti napadom na tovarniške odobre in represalijam fašističnega značaja proti delavcem. Delavci nadalje zahtevajo ponovno zaposlitev suspendiranih in brezposelnih delavcev.

Iz poročila tržaške trgovinske zbornice v Trstu pa je razvidno, da brezposelnost narašča. Tako se je samo v

ugoslovanski uspeh na tržaškem veselju

Trst, 8. jul. (Po tel.) Po nadaljnjih podatkih je Jugoslavija sklenila na tržaškem veselju mejo za okrog 220 milijonov lir kupčij in tako prekočala odobrene kontingente za nad 70 milijonov lir. Znano je, da je angloameriška vojaška uprava odobrila FLRJ namesto zahtevanih 295 milijonov lir kontingentov samo 150 milijonov lir. V trgovskih krogih sedaj pričakujejo, da bo angloameriška vojaška uprava odobrila kontingente v znesku sklenjenih kupčij in čimprej izdala uvozna dovoljenja. S. Lenardić

SEJA ODBORA ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO SKRBSTVO LJUDSKE SKUPSCINE LRS

Za pravilno razmestitev zdravnikov

Veliko povpraševanje po obratnih zdravnikih — 116 splošnih zdravnikov bi nujno potrebovali — Od 900 zdravnikov le 275 s splošno prakso — Na 1300 prebivalcev en zdravnik — Ustanoviti je treba še nove šole za srednji medicinski kader — Zakaj so stomatologi proti dentistom?

Ljubljana, 8. julija. Na današnji seji je skupščinski odbor za zdravstvo in socialno skrbstvo temeljito pretresal vprašanja naših zdravstvenih kadrov. Sedanje stanje pri razmeščanju in usmerjanju zdravstvenega kadra je orisal član odbora dr. Marjan Ahčin. Dopolnil ga je še podsekretar Sveta za zdravstvo in socialno skrbstvo LRS dr. Tone Ravnihar. Nato se je vnela živahna razprava, v kateri se je oglašal tudi predsednik odbora Viktor Avbelj in član izvršnega sveta Stane Kavčič.

Iz obrazložitve in razprave je razvidno, da zahteva sedaj naš teren predvsem večje število dobrih splošnih zdravnikov; 116 jih trenutno nujno potrebovali v Sloveniji. Pri tem pa so velike težave. Mnogo zdravnikov in medicinskih sester se je nakopičilo v večjih centrih in še tu predvsem v bolnišnicah. Isto je tudi v vprašanju medicinskih sester. Tudi teh je največ v bolnišnicah, v patronažni službi in v domači medicinski službi. V nekaterih medicinskih strokah izredno primanjkuje kadra. Najbolj kritično stanje je v higienski službi, nato v psihiatrični. Veliko povpraševanje je po obratnih zdravnikih ter sestrah za patronažno službo. Delati bi morali na tem, da bi imela vsaka večja tovarna ali več manjših tovarn skupaj svojega obratnega zdravnika.

Toda, kje najti izhod, na kakšen način pravilno razmeščati zdravstveni kader? Okrog tega vprašanja se je vrtela razprava. Ugotovili so, da dodatne plače ne vlečejo preveč. Dr. Ravnihar je navedel nekaj števil o perspektivah za kader v naši zdravstveni službi. V Sloveniji je sedaj 900 aktivnih zdravnikov, od tega 275 splošnih zdravnikov. Ostali so specialisti ali na specializaciji, ne

šole za dentiste, proti kateri so stomatologi. Toda pri vseh članih odbora je prevladovalo mnenje, da je za preprečitev izrednega pomanjkanja kadrov v naši zobozdravstveni službi to edini izhod. Stomatologi trdijo, da bi dentistična šola demontirala zobozdravstveno službo, poslanci pa so bili mnenja, da bi jo vsaj začasno rešili. Pri tem pa so člani odbora naglasili, da gre za ustvaritev višjega kvalitativnega tipa dentista. Zato je tudi v svojih sklepih odbor predlagal sekretariatu za zdravstvo, da s stomatologi rešijo vprašanje dentistične šole.

V svojih zaključkih je odbor tudi naglasil, da je soglasen s tem, da je sedanj način vodenja kadrske politike in razmeščanja zdravstvenih kadrov boljše od prejšnjega administrativnega ter da sprejema stališče, ki ga zastopa svet za zdravstvo. Prav tako so predlagali, da je treba v bodoče dati še več poudarka na vzgojo zdravnikov splošne prakse. Priporočali so svetu, da bi podprli vse težnje naših okrajnih ljudskih odborov, da pridejo do zdravnikov in to ne samo s stipendijami študentom, z usmerjanjem novih zdravnikov v splošno prakso, temveč da bi svet bolj kot doslej skušal vplivati na mlade zdravnike, da bi odšli v okraje, kjer je potreba največja. Pravilna razmestitev zdravniškega kadra je ena važnih nalog naše družbe.

PRVENSTVO SLOVENIJE V SAHU

PUC-GROSEK remi

V prvem kolu 4. šahovskega prvenstva Slovenije so bili zabeleženi tile rezultati:

Trampuž-Longer prekinjeno v boljšem položaju za Trampuža; Puc-Grosek remi; Omladič-Bavdek odločeno; Preinfalk-Vošpernik prekinjeno v izenačenem položaju; Cisar-Z. Gabrovšek remi; Guzel-Levačič 1:0; Filipovič-Siška prekinjeno v dobljenem položaju za Siško.

Nad vse živahna je bila v odboru razprava o ustanovitvi

V sredo popoldne je imel v Crnomlju pripravljati odbor za proslavo Dneva vstaje in 10. obletnice zasedanja SNOS v Beli krajini sejo, kateri sta prisostvovala tudi zvezni ljudski poslanec France Peroušek in Tone Fajfar. Na tej seji je odbor dokončno sprejel sledeč program prireditve, ki bodo v Beli krajini v času pred 22. julijem in na dan 22. julija.

- 11. julija 1954:
 - ob 10 uri odkrije Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS spominsko ploščo na Planini — kulturni program;
 - ob 11. uri: Otvoritev planinskega doma na Mirni gori nad Planino — program in planinsko rajanje.
- 17. julija 1954:
 - ob 18. uri: odkrije Radio Ljubljana spominsko ploščo v Crnomlju;
 - ob 20. uri priredi Radio Ljubljana svečano radijsko oddajo iz Prosvetnega doma v Crnomlju.
- 18. julija 1954:
 - ob 8. uri: odkrije Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS spominsko ploščo na Crešnjevcu pri Semiču;
 - ob 15. uri: letalski miting na Krasincu.
- 21. julija 1954:
 - ob 8. uri: odkrije glavni odbor ZB spominsko ploščo Stanetu Rozmanu na bivši bolnišnici na Kanjižarici — program;
 - ob 10. uri: odkrije CK LMS skupno z društvom pravnikov LRS spominsko ploščo na Suhorju — program;
 - ob 11. uri: odkrije glavni odbor RKS spominsko ploščo v Gradcu — program;
 - ob 11. uri: odkrije Znanstveni inštitut spominsko ploščo v Crnomlju;
 - ob 14. uri: odkrije glavni odbor ZB spominsko ploščo Itrinajstih diviziji na Suhorju — program;
 - ob 14. uri: odkrije Zveza prosvetnih delavcev LRS spominsko ploščo v Dobljčah — program;
 - ob 16. uri: odkrije državni sekretariat za notranje zadeve LRS Uprava državne varnosti — spominsko ploščo na Stražnjem vrhu;
 - ob 16. uri: odkrije CK LMS in Javno tožilstvo LRS spominski plošči v Semiču — program;
 - ob 16. uri: odkrije državni sekretariat za gospodarstvo spominsko ploščo v Crnomlju;
 - ob 16. uri: odkrije Tanjug v Petrovi vasi spominsko ploščo;
 - ob 17. uri: odkrije Narodna banka spominsko ploščo v Crnomlju na posloju bivšega demarnega zavoda — program;
 - ob 18. uri: Stanek bivših Skojevcev na Gradniku;
 - ob 19. uri: odkrije državni sekretariat za gospodarstvo LRS spominsko ploščo v Srednji vasi — kulturni program;
 - ob 19. uri: odkrije državni sekretariat za notranje zadeve in državni sekretariat za pravosodje LRS spominski plošči v Crnomlju — program;
 - ob 19. uri: odkrije Društvo novinarjev Slovenije spominsko ploščo v Mečliki na Prosvetnem domu — kulturni program;
 - ob 20. uri: nastop belokranjskih folklornih skupin, telovadcev in atletov na malem stadionu za gimnazijo v Crnomlju.
- 22. julija 1954:
 - ob 8. uri: odkrije Letalska zveza spomenik v Crnomlju pri postaji, »Lek« pa spominsko ploščo istotam;
 - ob 9. uri: v Prosvetnem domu v Crnomlju slavnostna seja Ljudske skupščine LRS in bivših članov SNOS;
 - ob 10. uri: glavno zborovanje v Crnomlju.

Sneg v juliju

Ljubljana, 8. jul. Ko so se danes popoldne nekoliko dvignile megle nad planinami, smo lahko opazili, da je planina pokrila bela odeja in da je sneg segel tudi precej globoko v dolino. Ljubljanci so z velikim začudenjem ugotovljali, da sega sneg celo do znanega Primožka pod Veliko planino in pod kočo na Kamniškem sedlu.

Iz uprave hidrometeorološke službe Slovenije so nam povedali, da je hladni zrak prodril v naše kraje iz dveh strani. Prvi val je prišel iz Francije, kjer se je zadrževal več dni, čez severno Italijo, drugi pa s severa. Slednji je bil najhladnejši. Zjel je predvsem vzhodno Svico in Avstrijo. V avstrijskih Alpah je zapadel sneg povprečno v višini nad 1500 m. v našem alpskem svetu pa nad 1700 m.

Hladni zrak v tem področju

je najhladnejši zrak na kontinentu. Na Sonablicku v Avstriji je pokazal termometer ob tej priliki minus 9 stopinj, pri nas pa je zrak v višini 5000 m ohlajen na minus 24 stopinj Celzija. Pri nas pomeni ta ohlajitev v zadnjih štirih dneh padec temperature za skoraj 10 stopinj Celzija.

Hladni val se počasi pomika proti vzhodu, vendar se na vzhodnem robu Alp še združuje, tako da pričakujejo na meteorološki postaji, da bo jutri, to je v petek, še oblačno, v soboto pa je pričakovati otoplitev.

VREME

Vremenski napoved za petek: Še precej oblačno vreme, vendar tudi večje vremenske razjasnitve. Nekaj krajevnih padavin, delno v obliki plohi. Temperatura ponoči v severni Sloveniji od 3 do 7, v južni do 13, čez dan do 20, na Primorskem do 23 stopinj C.

Bevanova dvomljiva kandidatura

Ce ne bo izvoljen za blagajnika laburistične stranke lahko Bevan izgubi mesto v izvršnem odboru

London, 8. jul. (Tanjug). Odločitev Aneurina Bevana, da sprejme kandidaturu za blagajnika laburistične stranke, ga utegne po mnenju londonskih krogov spraviti v zelo neprijeten položaj. Po sedanjih cenitvah nima Bevan niti približno toliko možnosti, da bi bil izvoljen za blagajnika stranke, kolikor Hagh Gaitskell, katerega podpirajo močni sindikati. Po večeršnjem sklepu strojnih delavcev in rudarjev, da bodo pod-

OBVESTILO

Slovensko zdravniško društvo vabi vse tov. zdravnike in osebe zdravstvenih ustanov, posebno vse one, ki so sodelovale v času NOV na ozemlju Bele krajine in Roških bolnišnic, ali pa so se tam zdravili — da se udeležijo — odkritja spomenika na Planini nad Crnomljem.

Spomenik je postavljen na mestu tedanjega Oddelka za rekonvalescente Slovenske centralne vojske — partizanske bolnišnice. (SVVPB). Odkritje spomenika bo v nedeljo, 11. julija ob 11. uri s sledečim sporedom: Govor, odkritje spomenika, godba, recitalje, pevski zbori, hladen predaja spomenika v varstvo občinskega odbora, polaganje venčev. Odbor Slovenskega zdravniškega društva.

Obveščamo ljudske odbornike MLO glavnega mesta Ljubljana, da bo 21. sveta mestnega zborna in 21. seja zborna proizvajalcev v petek, dne 9. julija 1954 ob 16.30 uri v klubskih prostorih MLO, Ljubljana, Kresjita.

Življenje je razbilo vse dvome

Posvetovanje predsednikov upravnih odborov zdravstvenih ustanov in zavodov

V sredo so se zbrali na Svetu za zdravstvo in socialna politiko predsedniki upravnih odborov zdravstvenih zavodov in ustanov vseh Slovencev, da bi po letu dni svojega delovanja izmenjali izkušnje doseženega dela. Posvetovanje, ki je trajalo 5 ur, je vodil sekretar sveta Ljubiša Piskur, prisostvovali pa so mu tudi predsednik sveta Tone Fajfar, podpredsednik skupščinskega odbora za zdravstvo in socialno politiko Ahčin dr. Marja in tajnik odbora Mira Svetina.

Vseh 28 udeležencev posvetovanja, ki so sodelovali v razpravi, je predvsem ugotovilo, da sta se načelo in sistem družbenega upravljanja in samofinanciranja ustanov v celoti uveljavila ter ju je treba le še dalje razvijati in izpopolnjevati. Zdravstvena služba je naredila v tem času velik korak naprej, tako da so se pokazali za neutemeljene vsi pomisleki o prigrbitvi laikov v organe družbenega upravljanja. Tov. Alič iz Trbovelj je posebej omenil, da bi se tendenca poviševanja oskrbnih dni, v bolnišnicah še bolj sproščala, če ne bi bilo upravnih odborov zlasti v bolnišnicah.

Kako delajo upravni odbori

Največ sestavljajo upravne odbore (UO) zastopniki večjih kolektivov, socialnega zavarovanja in drugih družbenih organizacij. So pa pojavi, kakor n. pr. v Mariboru, da člani UO zdravstvenih ustanov in velikih podjetij svojim kolektivom ne posredujejo problematike zdravstvene službe z izgovorom, da jih niso izvolili ti kolektivi, marveč delujejo v UO kot zastopniki družbe. Enak položaj je tam tudi glede predstavnikov zavodov za socialno zavarovanje. Ti glasujejo v UO bolnišnic in v konkretnem vprašanju drugače kakor v skupščini socialnega zavarovanja, kar kaže, da taki člani v UO niso zastopali stališč skupščine za socialno zavarovanje. Popolnoma drugače je na primer v Slovenem Gradcu, kjer je upravni odbor proučeval možnost nabave elektro-kardiografa, pa so zastopniki podjetij o tej potrebi obvestili svoje kolektive, ki so dali dovolj sredstev in kupili aparaturo, brez katere moderna bolnišnica ne more biti. Tudi v Kranju so zastopniki kolektivov v okrajnem zdravstvenem domu nedelavni. Neaktivni so pa marsikateri predstavniki kolektiva zdravstvene ustanove, ki so člani UO. To je posebno tipično v ljubljanskih poliklinikah, kjer kažejo tudi sicer zdravniški zelo majhno zanimanje za družbeno upravljanje ustanove, kakor je dejala predsednica UO.

Vsi govorniki na posvetovanju so nadalje ugotovili, da je sodelovanje uprav z organi družbenega upravljanja na splošno dobro in da upravni aparat brez UO ne ukrepa in si ne prilaša njegovih pristojnosti. Le v celjskih bolnišnicah je drugače, kakor se kaže. Predsednik UO te bolnišnice je omenil, da skuša delati uprava mimo UO, da išče zveze za kredite na primer na okraju in republiko mimo UO, pripravljajo kadrovske izpremembe brez UO in celo predlaga OLO višino oskrbnega dne brez vednosti UO itd. Nekateri delegati, zlasti iz ptujske bolnišnice, so pa tudi omenjali, da upravni zelo radi prenašajo na UO vse tiste odločitve, ki niso v ustanovi popularne (zmanjšanje osebja, nagrade itd.). Sejam upravnega odbora ljubljanske poliklinike prisostvujejo n. pr. šefi posameznih administrativnih oddelkov, ki dajejo UO besno izjavljeno sliko problematike, kar UO zelo otežuje delo in sprejemanje sklepov.

Iskreno so govorniki ocenjevali tudi slabosti UO samih. Tovariši iz Gorice je omenil zlasti pojave primitivizma, ko posamezni člani UO ne upoštevajo prerači strokovnih mnenj zdrav-

re. V radovljiskem okraju so šli že naprej in izvajajo decentralizacijo s perspektivo bodočih komun. Take zdravstvene domove mislijo osamosvojitvi popolnoma. V Ljubljani — okoličini imajo proti temu pomisleke, ker se boje, da bodo nekateri domovi ostali pasivni. Delegati občinskih zdravstvenih domov iz Ilirske Bistrice, Rogaske Slatine, Ljutomerja itd., pa so poudarjali prednost samostojnih občinskih zdravstvenih domov. Zato politika nekaterih OLO in okrajnih zdravstvenih zavodov, ki nadaljnjo decentralizacijo zavirajo, ni upravičena. Osnovne enote zdravstvene službe bodo zdravstveni domovi na področjih bodočih komun, zaradi česar je treba popolnoma osamosvojitvi predvsem domove v večjih centrih.

Pomanjkanje zdravstvenega kadra in privatna praksa

Pri nas je znano tamlanje zaradi pomanjkanja strokovnega kadra sploh, toda tako občutno, kakor se to kaže v zdravstveni službi, menda ni nikjer drugje. Saj so celi predeli brez zdravnikov in celo brez srednjega kadra, ne da bi pri tem omejnili pomanjkanje specialistov. To so ugotavljali enako tovariši iz mest in vasi, iz Gorenjske, Stajerske in Primorske, Dolenjske itd. Ta problem je še posebno pereč v industrijskih predelih.

Prav zaradi takega položaja se pojavljajo primeri, ki so jih posamezni udeleženci posvetovanja ostro grajali. Za lekarno v Cerklji so n. pr. razpisali mesto apotekarja. Prijavila se je samo ena kandidatinja, ki

Iz trboveljskega okraja pojde na Ostrožno 15.000 ljudi

V trboveljskem okraju se že dalj časa pripravljajo na priselavo »Stajerska v borbi«, ki bo na Ostrožnem pri Celju. Mestni štab v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in Radečah poročajo, da se bo priselava udeležilo nad 15.000 prebivalcev. Člani Zveze borcev, taborniki in planinci bodo odšli na Ostrožno peš. Spotoma bodo obiskali znane partijske kraje.

Skrbi zaradi pragov in premoga

Z zasedanja upravnega odbora ljubljanske direkcije naših železnic

Ljubljana, 8. jul. Včeraj se je končalo dvodnevno zasedanje upravnega odbora ljubljanske direkcije jugoslovanskih železnic. Drugi dan zasedanja se je začel z razpravo o poročilu direktorja Danjelca Lepina.

Vzdrževanje prog je kritično zlasti v Sloveniji, zaradi občutnega pomanjkanja železniških pragov. V vsej državi bi bilo treba zamenjati nad 1.2 milijona pragov, v Sloveniji pa okoli 500.000. Nabava železniških pragov — hrastovih in bukovičnih — je na področju ljubljanske direkcije jugoslovanskih železnic centralizirana pri ZTT — Železniškem transportnem podjetju. Člani upravnega odbora so bili mnenja, da je treba nabavo železniških pragov občutno decentralizirati, tako da bi prago-ve lahko nabavljala tudi posamezna podjetja za vzdrževanje prog in bi ostal centraliziran je prevzem pragov. Ljubljanska direkcija bo morala nadalje dobiti žago (morda v Domžalah?), da bo lahko sama rezala prago-

Jesenicah in bloka v Novi Gorici, so prišle na dan zanimive stvari. Prvotno mnenje, naj bi prodali enega izmed nedograje-

Predsednik upravnega odbora ljubljanske direkcije jug. železnic Edo Zupancič

nih ljubljanskih blokov, so člani ovrgli, češ da bi bilo bolje zbrati staro železje, ki ga je pri železniških podjetjih zelo mnogo (!), ali pa naj bi prodali krogične ležaje za električne lokomotive, ki jih je nabavil nek inženir v tujini, pa niso uporabni za naše lokomotive.

Prvi koraki hišnih svetov

Po novi dopolnili uredbi o upravljanju stanovanjskih zgradb, ki bo objavljena te dni, bomo pričeli z delom, kot bo naznanil direktor MLO Ljubljana, in sicer po številu točk, površini stanovanja in okolišju, v katerem je hiša. Natančneje: točke je treba pomnožiti s kvadraturno stanovanjsko in z zneskom, ki je določen za posamezni okoliš. Najemnine morajo hišni sveti izračunati še pred sklenitvijo najemnih pogojev.

Prezem hiš v upravljanje

Hišni sveti bodo ta mesec prevzeli hiše v upravljanje, sklepani z najemniki stanovanjske pogodbe in zaračunavali najemnine, ki jo bodo razdeljevali v razne sklade ter jo odvajali na določena mesta. Vključitev hiš v stanovanjsko skupnost se bo izvršila v upravno odločbo tajništva za komunalne zadeve MLO, ki jo bo prejel vsak hišni svet te dni. Hišni sveti bo prevzel hiše v upravljanje, ko postane občina o vključitvi hiše v stanovanjsko skupnost pravomočna. Upravni organ oziroma hišni svetovi je dolžan izročiti hišnem svetu ob primopredaji vse potrebne listine, kot so: projekt, načrtovanje, odvajanje, najemnine. Veljavni obrazci za sklepanje najemnih pogojev bodo te dni v prodaji v vseh poslovalnicah Jugoslovanskega železnice, ki jih bodo rabili hišni sveti za prevzem hiš, sklepanje pogodb, poliranje in odvajanje najemnine. Veljavni obrazci za sklepanje najemnih pogojev bodo te dni v prodaji v vseh poslovalnicah Jugoslovanskega železnice, ki jih bodo rabili hišni sveti za prevzem hiš, sklepanje pogodb, poliranje in odvajanje najemnine. Veljavni obrazci za sklepanje najemnih pogojev bodo te dni v prodaji v vseh poslovalnicah Jugoslovanskega železnice, ki jih bodo rabili hišni sveti za prevzem hiš, sklepanje pogodb, poliranje in odvajanje najemnine.

Nove najemnine

Nove najemnine za stanovanja bodo veljale od 1. avgusta dalje. Hišni sveti bodo najemnine izračunavali na način, kot bo naznanil direktor MLO Ljubljana, in sicer po številu točk, površini stanovanja in okolišju, v katerem je hiša. Natančneje: točke je treba pomnožiti s kvadraturno stanovanjsko in z zneskom, ki je določen za posamezni okoliš. Najemnine morajo hišni sveti izračunati še pred sklenitvijo najemnih pogojev.

Vzdrževanje hiš

Mestni ljudski odbor Ljubljana bo te dni sprejel tudi odlok o vzdrževanju hiš in okoliščini (hišni red). Po tem odloku bodo hišni sveti lahko takoj pričeli s popravili osnovnih elementov za vzdrževanje hiš s tistim odstotkom odvedene najemnine, ki je določen za vzdrževanje hiš. Ti osnovni elementi so strehe, vodovodne napeljave, plinske naprave in podobno. Iz tega sklada bodo hišni

V Absesinji so ustanovili posebno družbo, ki bo skrbelo za gradnjo modernih klavirno po mestih. Osnovni kapital te družbe znaša okoli 400.000 dolarjev.

Prvi koraki hišnih svetov

sveti lahko dali popraviti tudi tiste predmete v stanovanjih, ki so zaradi dotrajnosti potrebni popravila, medtem ko morajo najemniki stanovanja sami vzdrževati tekoča popravila, kot n. pr. tesnila pri vodovodu, šipe, ki jih sami razbijajo in podobno. Hišni sveti imajo pravico upravljanja za vzdrževanje hiš tudi tista sredstva, ki so v ta namen že zdaj nalozena pri MLO. Koliko teh sredstev je na razpolago, lahko hišni sveti ugotovijo pri MLO — sklad za vzdrževanje hiš — Kresija.

Družbeno upravljanje stanovanjskih hiš ni lahka naloga. Zaradi tega bi bilo zelo koristno, da hišni sveti dobora pristojnosti navodila o finančnem poslovanju, s čim bi znano vse stanovalce hiš in nejasnosti, ki bi eventualno nastale, razčistijo na seminarjih, ki bodo sledili tem prvim. Hišni sveti naj tudi dobro predelajo novo zvezno dopolnilno uredbu, tako jo bo objavljena, ker jim daje široka pooblastila za upravljanje hiš.

Ob koncu zasedanja so poslali pozdravni brzojavki predsedniku republike Titu ter predsedniku Ljudske skupščine LR Slovenije M. Marinku.

V splitskem pristanišču se je 7. t. m. smrtno ponesrečil inž. Karlo Bauman, naš najbolj znani potapljač in ladjedelnik strokovnjak. Inž. Bauman se je spustil s prekooceanske ladje »Zužemberk« v vodo, da bi pregledal ladijski podvodni ventil. Ponesrečil se je iz neznanih vzrokov. Na sliki: Inž. Bauman prihaja na površje z dela pod vodo.

Kaj predlaga Glavna zadružna zveza

Dne 2. t. m. smo dokaj izčrpno poročali o razpravi na zadnji seji predsedstva Glavne zadružne zveze FLRJ. Glede na to razpravo je poslala Glavna zadružna zveza zveznemu izvršnemu svetu pismene predloge za rešitev nekaterih vprašanj. Lani in še prej se zadruge marsikje začele obnavljati vinograde, sadovnjake in druge objekte. Spričo spremenjenih pogojev, v glavnem na področju kreditiranja, je sedaj nadaljevanje takšne obnove pogosto zelo resno vprašanje. Pogosto zadruge nimajo drugega izhoda, kakor da vlagajo v ta dela svoja obratna sredstva. Glede na to glavna zadružna zveza predlaga, da se združnim organizacijam odobrijo potrebni krediti za dokončanje objektov, ki so bili začeti prej, in sicer izven natečajev in s povprečno obrestno mero, ki se formira na natečaju.

Drugi predlog glavne zadružne zveze se tiče sedanega sistema dajanja kreditov po natečaju. Mnenje zveze je, da ta sistem v kmetijski zaradi sezonskega značaja del v težavah gospodarstva ne ustreza in da bi bilo treba dati kmetijskim proizvajalcem kredite izven natečaja v toku vsega leta ter voditi pri tem računa o času, v katerem morajo biti posamezna kmetiška dela opravljena. Zveza ugovarja tudi dajanju kreditov po natečajih posameznim privatnim kmetom, češ da je ta način zelo kompliciran in prepočasen. Pa tudi kmetijske zadruge, po katerih se krediti odobravajo, niso v stanju, da bi izpolnile vse predpisane pogoje in prav zato mnogi kmetje niso mogli priti do kreditov, čeprav so bila razpisana sredstva zadostna.

Ze dolgo je znano, da je prav na področju kmetijskega mnogo ugovorov zoper lani opravljeno oceno osnovnih sredstev. V nekaterih primerih so fizično že izrabljena sredstva dražja od tistih, ki so bila komaj kupljena in zadržno proizvodno bremenijo visoke obresti in stopnja amortizacije. Zato predlaga Glavna zadružna zveza revizijo cenitve osnovnih sredstev in časa njihove uporabe, poudarjajoč pri tem, da bi bilo z realno oceno precej mogoče omiliti težave, ki sedaj zavirajo razvoj zadrug.

Iz raznih razlogov so nadalje kmetijske zadruge v preteklih letih pogosto uporabile obratna sredstva za investicije. Zadržno zveza meni, da so bile k temu prisiljene, ker sicer niso mogle premagati prejšnjih težav, na katere so naletele. Ker ni verjetno, da bi mogle zadruge rešiti to vprašanje brez pomoči skupnosti, predlaga Zveza, naj se jim tako porabljen obratna sredstva refundirajo, in sicer naj se pri določanju rok odplačila upošteva značaj investicij, za katere so bila sredstva porabljena. Za tisti del sredstev, ki je bil porabljen za zgraditev združnih domov, naj bi bil odplačilni rok vsaj 60 let.

Po etnolnetni emigraciji je osnoval Svetozar Markovič na iniciativno svojih številnih prištevov v Kragujevcu, ki je bil eden izmed aktivističnejših s imenom »Javnost«. V odboru »Kragujevačke društvene štamparije«, ki je zbrala v denarna sredstva in kupila tiskarno, da bi lahko izdajala »Javnost«, je bil poleg Svetozarja Markoviča tudi Sava Grujić. V tem ko je »Radenki« priobčeval v glavnem načelne in teoretične članke — poleg dopisov z aktualnimi problemi iz srbskega področja — je bila »Javnost« posvečena predvsem praktičnim problemom iz javnega življenja in usmerjanju javnega mnenja. Pa še to je bilo kmetijskemu režimu precej nezgodno, saj je leta 1874, leta aprila in oktobra na 9 mesecev zapora, »Javnost« pa prepovedali. Člani »Kragujevačke društvene štamparije« so kmalu za tem začeli izdajati »Glas javnosti«, ki pa je izhajal samo malo časa. Markovič je prispeval svoje članke celo težko bolni Svetozar Markovič, zaprt v požarevčke zaporu. Med Markovičevimi članki jih je bilo več z znatno teoretično vrednostjo. Po vrnitvi iz zapora je Markovič s skupino socialistov iz Kragujevca 1875. leta izdajal »Oslobodjenje«. Politijske silnice in zapor niso zmirali Markovičevega duha, pač pa so načeli njegovo rahlo zdravje. Iskal je zdravniške pomoči na Dunaju in v Tuzli, kjer je 12. marca 1875. leta umrl. Reakcija je za vsako ceno hotela uničiti Markovičovo delo, prepovedala je »Oslobodjenje«, nato pa še »Rad«. Toda Markovič je v teh nekaj letih politične aktivnosti pridobil toliko učencev, da je bil ves trud zaman.

Srbski socialisti pod vodstvom Svetozarja Markoviča (in Dimitrija Tucovića desetletja kasneje) so si znali pridobiti množice, zlasti na Kragujevcu, ki je bil eden izmed aktivističnejših s imenom »Javnost«. V odboru »Kragujevačke društvene štamparije«, ki je zbrala v denarna sredstva in kupila tiskarno, da bi lahko izdajala »Javnost«, je bil poleg Svetozarja Markoviča tudi Sava Grujić. V tem ko je »Radenki« priobčeval v glavnem načelne in teoretične članke — poleg dopisov z aktualnimi problemi iz srbskega področja — je bila »Javnost« posvečena predvsem praktičnim problemom iz javnega življenja in usmerjanju javnega mnenja. Pa še to je bilo kmetijskemu režimu precej nezgodno, saj je leta 1874, leta aprila in oktobra na 9 mesecev zapora, »Javnost« pa prepovedali. Člani »Kragujevačke društvene štamparije« so kmalu za tem začeli izdajati »Glas javnosti«, ki pa je izhajal samo malo časa. Markovič je prispeval svoje članke celo težko bolni Svetozar Markovič, zaprt v požarevčke zaporu. Med Markovičevimi članki jih je bilo več z znatno teoretično vrednostjo. Po vrnitvi iz zapora je Markovič s skupino socialistov iz Kragujevca 1875. leta izdajal »Oslobodjenje«. Politijske silnice in zapor niso zmirali Markovičevega duha, pač pa so načeli njegovo rahlo zdravje. Iskal je zdravniške pomoči na Dunaju in v Tuzli, kjer je 12. marca 1875. leta umrl. Reakcija je za vsako ceno hotela uničiti Markovičovo delo, prepovedala je »Oslobodjenje«, nato pa še »Rad«. Toda Markovič je v teh nekaj letih politične aktivnosti pridobil toliko učencev, da je bil ves trud zaman.

»Radenki«, ki pa so ga leta 1882 preimenovali v »Borbo« z geslom: »Vsak po svojih sposobnostih, vsakemu po njegovih potrebah.«

Poleg »Borbe« je izhajala tikrat tedensko, so socialisti v tem času izdajali še petnajstdnevnik »Misao« pod uredništvom Koste Arsenjevića (1882) ter v Ostružnici pri Beogradu (1883) tednik »Istina« za politiko, znanost in književnost. Najpomembnejši srbski socialist osemdesetih let prejšnjega stoletja, učence in sodelavce Svetozarja Markoviča, Mita Cenić, je izdajal leta 1885 časopis »Čas«. Izšlo je 35 števk. Ta časopis je v glavnem prinašal prispevke iz tuje in domače beletristike in prav tako prve prevode iz Engelsovega dela.

Razen tega se je skupina socialistov okrog Cenića v letih življenja udeleževala v izdajanju »Novo beogradsko dnevnik« in je v njem vodila boj proti naprednjim radikalnim silam. Vse močnejša konkurenca tovarniških proizvodov je spravila v srbskih mestih in trgih v težak položaj vrsto malih obrtnikov, ki so začeli s simpatijami osvajati »novo znanost« o socializmu. Leta 1887 so osnovali društvo obrtnikov »Znanstveno združenje« v Beogradu, ki je izdal svoj organ »Srpski zanatlija«. Razen obrtnikov so pri listu sodelovali tudi delavci ter Markovičevi in Cenićevi učenci. Najvidnejši vlogi pri njem je imel Vasa Pelagić. Pelagićev vpliv se neposredno odražal tudi v izdajah »Znanstvos saveza« 1892—1895, ki so dobivale vse bolj značaj proletarskega lista. Pri njih so sodelovali tudi se Dimitrije Janković — Robespier, Dražica Laptević, Andrej Benković in Milko Savić, kmet iz vasi Sveštine. (Se nadaljuje)

Ivan Kreft: PRED DVAJSETLETNICO »LJUDSKE PRAVICE« IN DNEVOM TISKA

Nastanek in razvoj naprednega tiska v jugoslovanskih deželah od prvih začetkov do leta 1941

Od prvih začetkov do leta 1941 Nesporno je od jugoslovanskih narodov srbski najstarejši delavski tisk, čeprav je bil delavski razred v Srbiji malostevilnejši, kakor v Sloveniji in Hrvaški. V Srbiji je prvi začel uvajati socialistične in napredne tendence v tisku Svetozar Markovič. Več let je poskušal v raznih srbskih mesečnih časopisih priobčevati članke z naprednimi nazori, ki jih je spoznal v zahodni Evropi in Rusiji, toda že po treh letih je spoznal, da so vsi ti časopisi bili nedostopni. Zato je moral ubrati svojo pot, če je hotel razširati socialistične ideje ter udariti na socialni sistem izkoriščanja in vranja delovnega ljudstva.

1. junija 1871 je Svetozar Markovič v Beogradu osnoval časopis »Radenki«, ki je bil prvi socialistični časopis ne le v Srbiji temveč pri vseh južnih Slovanih, saj je prvi slovenski »Ljudski glas« začel izhajati šele leta 1882, napredno pa ga je usmeril šele Franc Zeleznikar leta 1881. 1. junija 1871 je v Pančevu izšel tudi prvi srbski prevod »Manifesta komunistične partije«. Kakor »Manifest« tako tudi »Radenki« v svoji prvi številki obravnava vprašanje Pariške komunice in za-

JAVNA DRAŽBA

Na podlagi zakona o prometu z zemljišči in stavbami (Ur. l. FLRJ št. 26/54), uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja (Ur. l. FLRJ št. 17/53) in dopolnitvi te uredbe (Ur. l. št. 31/53) ter po sklepu LO MO Litija, razpisuje komisija za prodajo hiš SLP pri LO MO Litija

Javno dražbo v soboto, 31. julija 1954 ob 8. uri v sejni sobi mestne občine Litija.

- Cenilna vrednost zgradb:
1. enostanovanjska hiša Gradec št. 104 — 259.500 din,
2. enostanovanjska hiša Litija št. 60 — 336.000 din,
3. enostanovanjska hiša Litija št. 2 — kot gradbeni material — 100.000 din,
4. enostanovanjska hiša Litija št. 4 — 80.000 din,
5. dvostanovanjska hiša Litija št. 44 — 1.500.000 din,
6. dvostanovanjska hiša Litija št. 92 — 1.200.000 din,
7. enostanovanjska hiša Podstitarjevec št. 2, z gospodarskim poslopjem — 750.000 din,
8. enostanovanjska hiša Tenetiše št. 3, z gospodarskim poslopjem — 200.000 din,
9. enostanovanjska hiša Gradec št. 88 do 5/8 — 333.000 din.
Interesenti in ponudniki položijo pol ure pred dražbo pri občinski blagajni 5% kavcijo od cenilne vrednosti, katera se po končani dražbi vrne vsem plačnikom, razen kupcem.
Potrdilo o vplačilu je predložiti dražbeni komisiji.
Podrobnejše informacije se dobijo na tajništvu LO MO Litija.
Komisija za prodajo hiš SLP LO MO Litija.

Po jugoslovanskih ravninah

Vse zavoljo zdrave živine — Znanstvena ustanova ne more biti podjetje

Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije je priložnostno minilo na pot po Hrvaški, Srbiji in Vojvodini 48 svojih članov, zaposlenih po večini na državnih in zadrugah posvetih na okrajih in okrajnih zadrugah zvezah. Med to skupino so bili tudi trije zadrugniki in dva republiška poslanca. Naši kmetijci pa so menili ob koncu na moč poučnje, da bi moralo biti na tej poti skupno s kmetijci še več ljudskih poslancev, več ljudi, ki usmerijo razvoj kmetijstva v naši ljudski republiki. V osmih dneh smo si ogledali zelo mnogo. Obiskali smo vrsto državnih posestev in kmetijskih znanstvenih ustanov. Marsikaj strokovno pomembnega bodo naši kmetije lahko slišali oziroma brali v kmetijskih oddajah in strokovnih kmetijskih časopisih. Povsod smo bili toplo sprejeti. V razgovorih so predstavniki bratskih društev kmetijskih inženirjev in tehnikov Hrvaške, Srbije in AP Vojvodine pohvalili pobudo slovenskega društva, ki je na tako domiselna način posredovalo številnim slovenskim kmetijskim strokovnjakom našo zemljo-rednico. Zaradi te poti lahko pričakujemo marsikateri obisk kmetijskih delavcev iz naših ljudskih republik. Lahko pričakujemo, da bo v prihodnosti vez med našimi kmetijskimi predeli še trdnjša. Naj na kratko napišem del tega, kar smo videli tam doli na naši skoraj 2000 km dolgi poti. O kmetijskih znanstvenih ustanovah, ki smo jih videli v Zemunu, v Sremskih Karlovcih in Novem Sadu, pa drugič.

Cepiva dobe približno na takle način: živali (konje, prašiče, ovce in osle, ki jih največ uporabljajo za te namene) okužijo, njihov organizem pa ustvarja spričo svoje naravne odpornosti — podobno kot človek, kadar se rani — protistrup, oziroma snovi, ki nevtralizirajo in so v bistvu zdravilo. Zavod »Veterum« v Kalinovici, ki ima še en obrat v Zaprešiču, vodstvo pa v Zagrebu, pričakoval toliko, da pa so dobre prijateljske in množične strokovne zveze med kmetijci Jugoslavije odličnega pomena za nadaljnji razvoj našega kmetijstva.

Nekaj slovenskih kmetijcev, ki so bili na poti po naši zemlji — rednici, je na državnem posestvu v Djakovu brž vzbujilo ljubeznega zrebetja.

je v celoti v službi zdravja živali in deloma tudi ljudi. In še nekaj je v zavodu »Veterum«: živali se žrtvujejo zaradi zdravja, zato pa morajo trpeti.

Nepoučen človek pravzaprav sploh ne bi smel vstopiti v njegove laboratorije in hleve. Prav žalostno je namreč gledati dolge vrste konj z napetimi vratovi, ki jih odpirajo vedno znova, ko je treba odvzeti ustvarjeni protistrup. Še mnogo težje je poslušati oglušujoče cviljenje prašičev, kadar jim, stisnjenim med klešče, sekali vretenca reprov, da bi dobili viruse, uporabne za cepljenje proti svinjski kugi. Konjem odvzemajo mesečno približno 15 kg krvi oziroma nastalega seruma — cepiva proti rdečici. Kljub dobri hrani jim konji služijo kot majhni obrati za proizvodnjo serumov največ dve leti.

izvaja letno med drugim tudi okoli 50.000 l cepiva proti svinjski kugi, od 5.000 do 6.000 l cepiva proti rdečici in prav toliko proti tetanusu. Letno potrebuje nad 15.000 prašičev. Meso teh prašičev, ki so »odslužili«, se znano pod imenom virusno meso ter ga predelujejo in prodajajo pod posebnimi pogoji. To bi bilo bistveno, kar je treba povedati o zavodu, ki krije letno približno 60% naših potreb po veterinarskih cepivih. Podoben zavod, le nekoliko manjši, imamo tudi v Zemunu.

V Novih Dvorih smo si še istega dne ogledali Zavod za živinorejo LR Hrvaške. Pričakoval nas je ljubeznivi direktor dr. Rado Vukina. Takoj v začetku je ves vesel, a obenem presenečen povedal, da nas ni

Za vse tiste, ki so bili prvič v Zagorju, je bil obisk Kumrova, ogled Titove rojstne hiše, dočevanje. Zelena Zagorje je prelepo in za las podobno našemu Bizeljskemu. Ni slučajno, da je hrvaški pesnik Anton Mihanović prav v Zagorju v bližini Klanjca napisal znano himno »Lepa naša domovina«. Na poti skozi Zagorje so se splošile oči, da zvečer mnogi skraj niso čutili dolgolega dne.

(Se nadaljuje)

KULTURNI RAZGLEDI

„LIDIJA BAILEY“

ali film za poneumnjanje zdrave pameti in kvarjenje dobrega okusa

Komericalnost zapelje na žalost celo take režiserje, kakšen je Jean Negulescu, filmski delavec, ki si je bil pridobil svoje sloves predvsem zaradi precejšnje resnobne, s katero je doslej pojmoval svoje delo.

Film »Lidija Bailey«, ki ga te dni vrtijo pri nas, pa prav gotovo ni delo, ki bi bilo resnemu režiserju in njegovemu umetniškemu slovesu v čast. Seveda, filmu ne manjka spretnih, večje tehnične, razgibanege dejanja in nekaterih dobrih, filmskemu občinstvu znanih igralcev. Tudi barve v njem so pisane kot le kaj. Skratka; velik direrjad za oči, toda — posmeš resnici in dobremu okusu.

Le zakaj? — Porečejo morda nekateri izmed naših bralcev, ki so jim včasih tudi filmi take vrste všeč. Mar ni to kar dober, prijeten zabavni film in še zgodovinski povrh?

Nisem bral avanturističnega romana, ki ga je napisal Keneth Roberts in po katerem sta Michael Blankfort in Philip Dunne izdelala scenarij za ta film. Toda prikazovati zgodovinske dogodke tako, kakor jih prikazuje v tem filmu (in zadnje čase v ameriških »zgodovinskih« filmih sploh) se pravi krivo potvarjati resnično zgodovino in banalizirati vse, za kar so se v preteklosti in za kar se še danes borijo ljudje vsespod po svetu, v prvi vrsti za idejo svobode.

Dejanje filma poteka na otoku Haiti, ki ga je bil Kristof Kolomb odkril leta 1492 in na katerem so Španci ustanovili svojo prvo kolonijo v Ameriki. Leta 1679 je Haiti, ki je delala črncev, prišel popolnoma pod francosko oblast. Leta 1791 pa so se črnci uprli, se leta 1801 odrgali od Francije ter si ustanovili svojo državo. Dobrih sto let pozneje, leta 1915, so nad republiko Haiti prevzelo »protektorat« Zdrževne države Amerike.

Film »Lidija Bailey« nas postavi v dobo, ko so se domačini na Haitiju otresli Francozo, ki so prav tedaj pod Napoleonom zmagovali po vsej Evropi, tudi doba pa je vladala prava zmeda. Tudi med do-

mačini ni bilo sloge, pač pa so bile med njimi voditelji številne spletke in izdajstva. Domače upornike je, kakor vidimo v tem filmu, vodil King Dick, ki se je boril tako proti izdajškemu domačemu generalu Mirabeauju, kakor tudi proti Napoleonovi soldateski. In prav ob tem se seveda začne nadvse »romantična« pripoved:

Mladi ameriški notar Albion Hamlin pride na otok, da bi poskušal Lidijo Bailey, Američanko francoskega porekla, pridobiti njen podpis na neko dedno listino. Lidijo najde na plantaži francoskega aristokrata D'Autremonta, s katerim je zarobena. Takoj, ko v filmu zagledamo prizor ob središču ameriškega priselika z Lidijo, vemo, da se osta kar na prvi pogled zaljubliva in da pojde potem kljub vsem kolobocanjem njuna ljubezen kakor po loju.

Vrag vedi, pomislili, ali bi se bil črnci na Haitiju sploh kdaj osvobodili Francozo in bi ustanovili svojo republiko, da ni prišel tja prav ta mladi in lepi Američan osvajat očarljivo Lidijo ter propagiraj »človečanska« gesla o svobodi trčev v pravem smislu in spoznanje, kako so se vrli Ame-

»Socialistična misel« št. 5-6

V dvojni, 5.—6. številki »Socialistična misel« priložuje Ivan Reventar daljši odomek iz govora v diskusiji na seji Ideološke komisije III. kongresa ZKS, v katerem raztelnjuje dosedanja dejavnost DPD Svoboda ter odnos nekaterih komunistov do njihovega dela. V nadaljnji pisni dr. Rudi Krvavsky o delavskem gibanju in njegovem sestanku ljubljanskega delavcev pri »Slepem Janezu« v Siskli 18. novembra 1952. V krajšem članku podaja Jože Jurak nekaj kritičnih opazovanj o življenjskih pogojih in predložitvi Jugoslaviji in danes. Ing. Pavel Goesti svetuje, kakšna naj bo smotna gradnja domov kulture, Mora Sijaljah pa navaja »Nekaj misli o stanju slovenskega ljudskega knjižničarstva«. Zelo občutna, da lahko le ustrezen bibliotekar, kakor zagotovi uspešno delo ljudskih knjižnic.

V leposlovnem delu sta na prvem mestu tretji in četrti spev »Krst« sv. Vladimira Karla Havlička-Borovskega, ki ga lepo prevajata Tone Bregar in Zdenko Rečević. Tudi njegov prevod dveh Bežičevih pesni. Tona Seliskar stopa z »Izgancem« objavila drugo poglavje nove »proze« v kotu bo brez cvetenja. Odomek iz romana Uptonja Sinclairja »No pasarniški« popisuje, kako so trije ameriški prostovoljci doživljali špansko državljansko vojno. Enodejanska Clifford Odessa »Kje je Lety« se v tej številki zaljubljuje v daljšo režijsko embpo, v poročilu iz »Crne Rhonde« piše Bogdan Pogačnik o položaju rudarjev v južnem Walesu pred leti in danes. Reportaža je pisana živahno in zanimivo.

Namerno recenzije povelje Marika Znidaršič svoje misli objavlja v knjigi »Kmeti in ljudje« v letnem delu. Kot zaključek prikaza o razvoju slovenskega socialističnega tiska objavlja Cvetko A. Kristan pregled vsega socialističnega časopisja na Slovenskem od 1890 do 1918, ki mu priključuje še podatke o socialističnem tisku ameriških Slovencev.

Slede stalne rubrike »Svoboda«, »Delavska gibanja v svetu«, »Slovenska gledališča«, »Nove knjige« ter listnica uredništva. Pod naslovom »Mimograf« upodablja »jme«, da Torkarjeva »Pravilica o smehu« pač ni dosega takega uspeha, kot meni recenzent v drugi številki letošnje »Socialistične misli«. Med tekstom so v tej številki umetniške reprodukcije Pierra Paulusa, Constantina Menera, Fransa Masereela ter vinete arh. Milana Arneža in Iva Subica. Zaključuje se številka z občajnim tolmačem tulj, lenen in polnov.

ričani še tedaj navduševali za črnce in njihovo svobodo nekako v tem smislu: treba je pač le spraviti proč »hudobne« Francoze in vzeti protom Haiti v svoje »varstvo«!

In kakšen čudovit moralni lik je tale Lidija, zaradi katere je moral priti na otok mladi Američan Albion Hamlin, da postane eden izmed vodij upora na Haitiju!

Sam film nam pripoveduje, da je Lidija bila pravzaprav Američanka, ki je zapustila svojo deželo in zlodeji vidi, kako prišla na Hait, kjer se je zarobila s francoskim aristokratom ter pri njem in njegovi materi našla zatočišče. Zapustila je torej (čeprav ne vemo, zakaj) svojo domovino, da ne rečemo — izdala jo je. In komaj se pojavi na njenem novem, francoskem domu, kjer jo obdajajo z vso ljubeznijo, mlad Američan, že izda svoje zavetnice in gostitelje ter tudi svojega zarobenca ter jo v naročju svojega novega ljubimca popihja z otoka...

Da bi bila storija še nekoliko groznejša, zaradi katere je moral priti na otok mladi Američan Albion Hamlin, da postane eden izmed vodij upora na Haitiju!

Četudi ne nameravam preprečiti, da bi ljudje ne hodili gledat take filma, moram vendar zapisati, da taki filmi kvirijo zdravje in nobenega zdravo mislečega človeka. Takšni »zgodovinski« filmovi nam ni treba in tudi podjetje »Razfilm«, ki ga je nabavilo, bi ga bilo lahko mirno prepustilo njegovim producentom.

Potvarjanje zgodovinske resnice v filmu prav tako zavaja ljudi. Če nam že hoče kdo razlagati gesla svobode in prikazovati tuji imperializem v tisti dobi na Haitiju, v tem primeru francoskega, tedaj mora biti doleden in usetki po imperializmu nasilja, pa naj si bo kakršne koli branje in izvora.

Neokusno ovijanje neresnih zgodovinskih dejstev okrog nekakšne oguljene ljubezenske zgodbe ne more preprečiti nobenega zdravo mislečega človeka. Takšni »zgodovinski« filmovi nam ni treba in tudi podjetje »Razfilm«, ki ga je nabavilo, bi ga bilo lahko mirno prepustilo njegovim producentom.

»HARRIET CRAIG«

Gre za nekakšen »družbeno psihološki« film po drami Georga Kellyja »Craigova žena«, delu ameriškega dramatika, ki je dobil celo Pulitzerjevo literarno nagrado.

Drame ne poznamo. V filmu pa nam prikazujejo družinske spopade med blagim inženirjem Walterjem in njegovem nemogočo ženo Harriet, spopade, ki privedejo tako daleč, da mož naposled zapusti ženo, čeprav mu je nudila lepo urejen, a docela brezdušen dom.

V svoji tematski nam ta film ne prikaže nobenega problema. V glavni vlogi nastopa v tem filmu Joan Crawford, ki je nedvomno močna igralka, zlasti v mimiki ter v prikazovanju ženske sitnosti in zlobe. Občutek imam, da so ta film posneli pravzaprav le zaradi njene. Prava sreča, da je okolije, ki ga prikazujejo v tem filmu, precej nevsakdanje in da tipa ženske, kakor jo slikajo v Harriet, ni mogoče posplošiti. Zato res ne vem, ali se iz tega filma tudi zakonec žene pri nas lahko česa naučijo. Kakšnega globljege poseganja v žensko duševnost in v zamotani svet zakonskih odnosov med možem in ženo v tem filmu prav gotovo ni.

II. LJUBLJANSKI FESTIVAL

- 9. JULIJA ob 20.30:
Koncert Slovenskega okteta v dvorani Slovenske filharmonije.
- 10. JULIJA ob 20.30:
Večer južnoslovanskih plesov. Izvaja sloveča folklorna plesna skupina »TANEC« iz Skoplja.
- TURISTIČNO GOSPODARSKA RAZSTAVA V EMONI. — Odprta vsak dan od 10. do 22.
- RAZSTAVA KLASICIZMA IN ROMANTIKE NA SLOVENSKEM v Narodni galeriji. Odprta vsak dan od 10.—18.
- FESTIVALNA RAZSTAVA v Narodni in univerzitetni knjižnici. Odprta od 10. do 13.

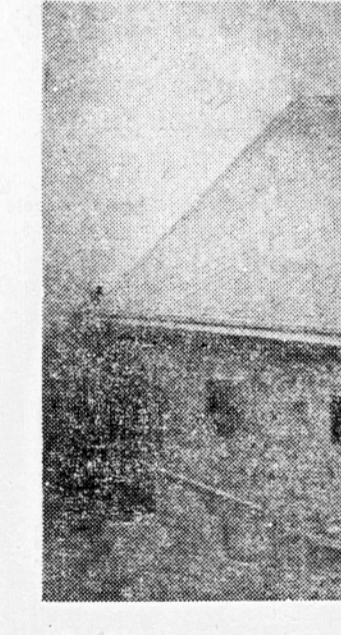
V NEDELJO VABI MIRNA GORA

Proslave Dneva vstaje in desete obletnice zasedanja SNOS, v Beli krajini se bodo pričele s slavnostno otvoritvijo novozgrajenega planinskega doma na Mirni gori v nedeljo, 11. julija. Ob tej priložnosti bo sicer mlado Planinsko društvo slavilo pomembno delovno zmago, ko bo po večletnih naporih planinski dom izročilo svojem namenu.

Ze bivše planinsko društvo je v stari Jugoslaviji zgradilo planinski dom na Mirni gori, ki je bil lepo obiskan, toda Italijani so ta dom 26. julija 1942 požgali. Novo planinsko društvo Crno-melj se je ustanovilo koncem leta 1950 in si postavilo v svoj delovni program kot prvo nalogo zgraditev novega planinskega doma na Mirni gori. Okrog agilnega predsednika Martina Klinarja in tajnika Staneta Lovšina se je zbrala skupina ljubiteljev gora, ki je začela to koristno akcijo. Novi planinski dom ima 11 sob s 40 posteljami in skupnih ležišč za 40 oseb. To je primerna zmogljivost in dom bo nedvomno pritegnil planince Bele krajine, Dolenjske, in dela Hrvaške. Mirna gora je dominantna točka nad Belo krajino in delom sosedne Hrvaške. Visok je 1.148 metrov. Dom stoji prav na vrhu in je od njega krasen razgled zlasti na Belo krajino in Hrvaško. Okolica je bogata na loviščih in bo nova komem pomen tega zavoda in tako poenostavljeno, kot dojemam delo ljudi v Kalinovici, že-

spomeniki iz prvih vstaj in raznih borb NOB.

Isti dan, v nedeljo, 11. julija, bo odkrit spomenik partizanskim bolnišnicam na Planini, to je v vasi pod Mirno goro, kjer je bila med vojno rekonvalescentna baza, v kateri se je zdravilo mnogo partizanov, ki bodo prav gotovo pohiteli ob tej priliki v kraj, v katerem se jim je povrnilo zdravje in jih nanj večje lepi spomini. Zato — planinci, partizani in prijatelji Bele krajine — v nedeljo na svidenje na Mirni gori! V. J.

Planinski dom na Mirni gori

Planinski dom na Mirni gori

Torej — nepričakovano, drzen, tvegan napad. Vsega le nekaj minut s čim manjšim hrupom in čim enostavnejše. S seboj vzamem to, kar imam: Ivana in Francija — popolnoma dovolj, pa tudi ne preveč. Da bi obvestil o akciji četo, ne utegnem več. Pravzaprav tudi ni potrebno, saj bi mi njena pomoč ne bila koristna.

Povečrjamo. Franci izbrska izpod strehe na hlevu svoj samokres — staro jugoslovansko »sefenko«, ki jo je z nepretirano nežnostjo iztrgal iz »fatrole« nekega oficirja bivše vojske, ko ga je le-ta ob kapitulaciji vprašal, kje so najbližji Nemci, da se jim »častno« preda.

Na postajo pridemo v poslednem trenutku. Franci so medtrov pred nami, midva z Ivanom brezbrizno kramljajoč za njim.

Kupiti vzorne karte do Sevnice ni sumljivo — in kaj kmalu smo v najbližjem vagonu. Do cilja sta samo dve postaji: Blanca, Sevnica.

Stojimo pri vratih vagona. V smeri proti hribom Franci in

neki hiši ter čakali.

Se nekaj minut in v vsem trgu so luči ugasile. Bila je ura zatemetitve.

Počasi smo se približevali sodniji. Franci in jaz spredaj. Ivan nekaj korakov za nama. Uniformirani Nemec, ki smo ga srečali na pol poti, se za nas sploh ni zmenil. Po trgu okrog menze se je premikalo več silhuete, ki jih nisimo mogli razločiti in slisala se je govornica, včasih slovenska, včasih nemška. Samozavestne zveri so se vtrale, od večerje in prežvekovale svojo »zmagov« v zadovoljnem prepričanju, da so ti trški nekaj mušic, ki jih je praskalo po slonovem ušesu, te dni dokončno polovili in si zopect zavarovali svoj »red in mir«.

Pritisnil sem vzomec desno od sodnijskih vrat. Franci in Ivan sta stopila vsak na svojo stran pri vratih ob zidu, z revolverji v rokah.

V hodniku smo zaslišali počasne, okorne korake.

»Wer da?« je osorno zarenčal neprijazni Zibert, še preden je vtaknil ključ v ključavnico,

Dušan Kveder:

Nemcev seveda ni videl samo v soli. Tudi v nekih drugih hišah na samem trgu, kjer stojijo sodnija. V gostilni, nasproti sodnija, je njih menza. Z vso gotovostjo je zatreljav, da jih je v vsem trgu nad dve sto. »Pretrava, kot je navada pri partizanah,« sem si mislil.

Vendar mi v očeh nisem bral mnogo zaskrbljenosti. V sami sodniji, tako je zvedel, dela čez dan nekaj uniformiranih gestapovcev. Ko končajo delo popoldne, odidejo. Potem ostane v sodniji samo Zibert s svežjem svojih ključev, zelo verjetno je tudi oborožen, čeprav tega ni bilo mogoče ugotoviti.

»V sodnijo bi bilo mogoče vdreti samo zvečer ali ponoči,« je pravilno ocenil.

Tudi to je ugotovil, da ob devetih zvečer zatemetijo ulice.

Pogledal sem nad njim skozi

odprtne hleva proti nebu. Oblačen dan, sem z veseljem ugotovil, in noč bo temna. Pogledal je tudi na vzorni red na postaji. Zadnji večerni vlak proti Sevnici odhaja nekaj pred osmo in pripelje tja ob pol devetih.

Franci je končal. Nisem dolgo razmišljal. Najidealnejši protidarec nemški akciji bo osvoboditev jetnikov. Z njihovo rešitvijo na poti v Celje ni računati, ker ne morem ugotoviti, kdaj bodo potovali. Se manj lahko računam z akcijo v Celju, saj sem se pred nekaj tedni tam le s težavo izogibal gestapovskim zasedam. Edini izhod — vdor v sodnijo. Večja akcija z mojo »silno« vojsko štirinajstih fantov z devetimi puškami bi bila neumnost. Stevilni Nemci v trgu bi nas razbili, da nikdar več ne bi zbral svoje oborožene sile.

Malomarno smo se sprehodili po trgu, tja in nazaj. Zelen sem še pri luči videti poslopje sodnije, vrata, okna in uličico, ki vodi proti šoli.

Vrnili smo se na izhodni del trga, se skrili v temo ob

»Jaz sem Primožičev z Zidanega mosta, prinesel sem vam pismo od vaše sestre. Pravkar sem prispel z vlakom v Sevnico,« sem mu vlnudno odvrnil v nemščini, kakor se to v tretjem rajhu spodobi. Franci je namreč slučajno zvedel tudi, da ima Zibert sestro na Zidanem mostu.

»Kakšno pismo, in ob taki uri?« je mrmral stari paznik z manj osorno, pa še vedno ne ljubeznivo — in odprl vrata.

»Izvolite pismo,« sem dejal in segel z desno roko v zgornji notranji žep svojega predpisno nemškutarskega hubertusa ter stopil korak naprej skozi vrata.

»Hände hoch!« sem kuzlil, še vedno vlnudno, mu nameril pištolo pod nos, a moja spremeljvalca, ki jih doslej Zibert še ni mogel opaziti, sta smuknila skozi vrata in jih v hipu zaprla in zaklenila — kot je bilo dogovorjeno.

Sedaj smo si ostali drug drugemu nasproti. Gleda trenutka si v svojih narčnih nistem dogled točno predstaviti. Pravzaprav sem si načrtno zamislil samo to, kar se je zgodilo do-

slej. In to se je odigralo začuda podobno onemu, kar sem želel. Dalje, sem vedel, bo treba ravnati, kakor bo pač razvoj dogodkov veleval, toda čim tiše in čim hitreje. Vsako zavlačenje in vsak hrup nam lahko vse pokvarita, in nihče nikdar pozneje ne bi verjel, da nismo prostovoljno prišli v zapor, da tam končamo svoje neprevidno, kratko življenje.

Mož je stal pred nami z izbuiljenimi očmi in zmeden kričil z rokami nad glavo.

Ivan mu je pretipal žepe, v katerih ni našel nič nevarnega, jaz pa sem mu zelo na kratko, ali nedvomno raztolmačil, po kaj smo prišli, in da njemu osebno pravzaprav nič slabega nečemo. Pri tem se resnično nisem pretvarjal. Ocenil sem namreč že od vsega začetka, da je važno to pot samo to, da pridem do naših tovarišev, in da bo možakar že še imel priliko dati račun za svoje prijateljstvo z gestapom. In nisem se niti zmotil: roka pravice ga je še pred koncem vojne sprejela v svoje naročje.

(Nadaljevanje prihodnjič)

V planinah je prav sedaj najlepše

Kljub muhastemu vremenu letošnjega poletja prihaja v gore vedno več ljudi, zdaj že ne več samo mladine, temveč tudi vse več delovnih ljudi, ki hočejo v planinskem svetu preživeti svoj letni odmor. V planinah je prav sedaj najlepše, ki jim je bilo vse polno na pisanih poljanah, v pehah tudi več ne cveto gumeni jelčji, zato pa se je gorska priroda odela v morje novih barv. Najlepše so tam, kjer cvete rdeči sleč — živordeče je v gorah. Le redki so, ki poznajo ta rdeči čar narave. Posebno mnogo ga je v Kralju, pod Krškimi podi, na Vršču, v Planici, na Lemenju in v Trenti.

Čeprav zdaj planine najbolj vabijo, bomo vendarle po njih vedno previdni, nikoli in nikjer ne prehitavamo razvojne stopnje in ne precejujemo svojih sposobnosti, znanja in opreme. Sedaj je v gorah res najlepše, pridite tjakaj se vi in povabite s seboj še druge, če jim hočete pripraviti nepozabno lepa doživljaja.

V tem delu naše domovine so namreč povsem drugačni kakor drugod. Planinstvo v Prekmurju ima tradicije in je bilo treba v tem pogledu šele krepko zaradi v ledino. Uspehi se že kažejo in je zlasti vredno poudariti, da ima PD Murška Soba skoraj 200 članov, medtem ko okoljski kmetijsko-prednjaški planinska skupina Belčinci, katere člani prirejajo vsak mesec krajsje ali daljše izlete, po končani žetvi pa se najagilnejši povzpnejo tudi na naše najvišje vrhove. Skupina ima tudi svoj pevski zbor, teniški klubno skupino, tako da ima njihovo udeleževanje tudi velik kulturni pomen.

Otvoritev je prisostvovalo veliko število članov in prijateljev društva ter okoliško prebivalstvo, kakor tudi zastopniki PZS in organizacijski sekretar Okrajnega komiteja ZKS v Murški Sobi, predsednik občine Kuzma in drugi.

Naglasiti je treba, da člani tega društva pravilno pojmujejo planinsko misel in se hkrati zavajajo, da planinske kočje niso planinske kočje, ampak imajo pomen in skromno okrepčilo. To dokazuje tudi zadržanje teh planincev na zabavi, ki se je razvila po otvoritvi in je potekla v pravem, prijetnem planinskem razpoloženju.

L. R.

Potrebne so nove mednarodne akcije

Govor jugoslovanskega predstavnika dr. Jožeta Brileja na zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta Organizacije ZN

Zeneva, 8. jul. (Tanjug) V nadaljevanju razprave o svetovnem gospodarskem položaju je prišlo danes na zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta OZN do vrste zanimivih govorov. Štirje delegati zahodnoevropskih držav — Velike Britanije, Francije, Belgije in Norveške — so dali bolj optimistično sliko svetovnega položaja, kakor pa je storil to večer ameriški delegat.

rodna zamenjava se danes ne more doseči samo na temelju zamenjave, ampak zahteva mednarodno sodelovanje tudi na drugih področjih — je dejal Brilej.

Jugoslovanski delegat je dalje govoril o dobro liberalizaciji trgovine, poudarjajoč, da bi bilo potrebno za uresničitev tega smotra podvzeti tudi druge akcije.

Ob koncu je jugoslovanski predstavnik poudaril potrebo novih mednarodnih akcij za reševanje odprtih problemov svetovnega gospodarstva, posebno vprašanja nerazvitih dežel. V tem smotru bi bilo potrebno povečati mednarodno finančno pomoč, predvsem s pomočjo ustanovitve posebnega fonda Združenih narodov za gospodarski razvoj.

Za mednarodne akcije za pospešitev razvoja nerazvitih dežel za zahodnoevropski delegat, iz izjemo belgijskega, niso pokazali zadostno razumevanje. V tem vprašanju je vnesel novo noto v razpravo jugoslovanski predstavnik dr. Brilej, ki je navedel glavne momente iz lanskega svetovnega položaja. Brilej je ugotovil, da kljub doletenemu zboljšanju v nekaterih delih sveta, ni solidnih temeljev za stabilizacijo in nadaljnji razvoj svetovnega gospodarstva ter poudaril, da so v tem cilju potrebne nove mednarodne akcije. Ko je govoril dalje o trgovini med Vzhodom in Zahodom, je Brilej poudaril, da smatra Jugoslavija razširitev te trgovine za koristno v ekonomskem in političnem

pogledu. Vendar pa jugoslovanska delegacija želi, da se k temu vprašanju pristopi realistično, ne pa propagandno, da se kot temelj za razpravo vzamejo ekonomska dejstva. S tega stališča je težko pričakovati, da bi sama trgovina Vzhod-Zahod ki znaša danes komaj 1,5% svetovne trgovine, lahko doprineša reševanju osnovnih problemov na svetu. Široka medna-

Moskva vztraja na plačilu

Dunaj, 8. jul. (Tanjug) — Sovjetske oblasti bodo ob plačilu odškodnine odstopile avstrijski vladi okoli 170 km dolg del bodoče avtoceste Salzburg—Dunaj, ki je v sov-

jetskem zasledbenem področju. Na zemlji, ki jo je od kmetov odkupil se bivši nemški rajh, bodo mogli na ta način začeti z deli, ki jih predvideva večerajšnji sklep parlamenta o desetletnih investicijah v prometu in pošti. Sama avtocesta se čez Salzburg in München veže na nemški sistem avtostrad. Odstopanje tega prostora, ki je kot bivša nemška imovina pod sovjetsko upravo, so v dunajskih političnih krogih sprejeli kot znak, da Moskva še naprej vztraja na plačilu 150 milijonov dolarjev odškodnine Sovjetski zvezi za to imovino.

Mendes v soboto ...

Pariz, 8. jul. (AP) V obveščevalnih krogih pričakujejo, da bo predsednik vlade Mendes-Franco prišel v soboto v Zenevo, kjer bo sodeloval v razgovorih o koncu vojne v Indokini. Pred njegovim odhodom bo verjetno v petek seja vlade.

Eden v ponedeljek

London, 8. jul. (AP) Iz ministrstva za zunanje zadeve se je zvedelo, da bo Anthony Eden odpotoval v ponedeljek v Zenevo.

Ču En Laj poroča

Peking, 8. jul. (Nova Kitajska) Predsednik kitajske vlade in minister za zunanje zadeve Ču En Laj je podal danes na razširjenem sestanku zunanje-političnega odbora kitajske politične konsultativne skupščine poročilo o ženevski konferenci in o svojem obisku v Indiji in Burmi.

Pričakovano

Guatemala City, 8. jul. (AFP) Iz neuradnih virov se je zvedelo, da je bil polkovnik Carlos Castillo Armas zvojen za predsednika vladne junte.

Poplave na Bavarskem

München, 8. jul. (AFP) Zaradi močnih nalivov, ki so zajeli Bavarsko, so prebivalstvu Zgornje Bavarske poslali poziv, naj nujno evakuira vse hiše na obali reke Salzach, ker je pričakovati poplav. Vodostaj Donave in Inna stalno narašča in pričakujejo, da bo jutri zjutraj dosegel višino nad 9 m, v tem ko normalni nivo znaša 3,5 do 4 m. Poplava je delno že zajela dolžene oblasti Zgornje Bavarske, zlasti mesto Passau in okoliška naselja.

V NEKAJ VRSTAH

London, 8. jul. (AP) Britanski predsednik Churchill je danes v Sponzi zbornici zanimal vesti, po katerih naj bi med svojim bivanjem v Washingtonu izjavil, da bo Eden njegov naslednik. Legatski poslanec Paget je vprašal Churchilla, če bo predložil spremembo britanske ustave, ki bi omogočila predsedniku, da bi namesto suverena imenoval novega premiera. Churchill je odgovoril negativno na to vprašanje ter dodal, da je odvisno od suverena, če bo od preeseunice vlade zahteval mnenje o izbiri njegovega naslednika in če se bo po tem mnenju uradno Churchill še dodal, da za to ni potrebno menjati ustave.

PEKING, 8. JUL. Po poročilih agencije Nova Kitajska so večeraj v Pekingu podpisali protokol o trgovinski zamenjavi za 1954. leto med Kitajsko in Vietnamom. Hkrati je bil podpisan tudi protokol o trgovini manjšega obsega v obmejnih oblasteh med obema državama. Prav tako sta kitajska narodna banka in državna banka Vietnama podpisali protokol o zamenjavi valut v obmejnih oblasteh obeh držav.

SPORT

Slab start na Finskem

HELSINKI, 8. jul. Po prvem dnevu atletskega dvoboja Finska — Jugoslavija vodijo finski atleti z 71 : 45.

Washington, 8. jul. (AP) Washingtonska univerza je ukinila vse dosedanje rasne prepovedi in bo imela v bodočem šolskem letu na univerzi tudi črnske študente. Do tega ukrepa je prišlo v skladu z mednarodnim sklepom Trinovnega sodišča ZDA o ukinitvi rasne segregacije v ameriških šolah.

V teku na 100 m je Jugoslovanci Lorger v finalu premagal Fince Helstena, ki je bil drugi. Benjak pa drugega finskega tekača Jaura. Lorgerjev čas je 19,5 sek.

metola je z metom 55,47 m bil prvi. Hopran s 53,12 drugi, trejli pa Gubijan s točno 55 m.

Hanoi, 8. jul. (AFP) Kakor je sporočilo francosko poveljstvo v Indokini, so na današnji seji poveljstva francoske vojske v Indokini konferenca v Trung Giu razpravljali o vprašanju zboljšanja položaja ujetnikov.

V teku na 3000 m je jugoslovanski rekorder Franjo Mihalič dosegel nov jugoslovanski rekord v času 14 minut 19,6 sekund. Čeprav je prišel na cilj za Finceem Tajpalo. Fince Tajpalo je pretekel progno v času 14 minut 13,8 sekunde.

Jugoslovanska štafeta je zmagala v teku 4x100 m, ker je bila finska štafeta diskvalificirana zaradi napadne predatke. Čas jugoslovanske štafete znaša 42,6 sekunde, finske pa 42,8 sekunde.

Cincinnati, 8. jul. (AP) Približno 23.000 delavcev, zaposlenih v industriji kavčuka v državi Cincinnati, so začeli danes stavkati, zahtevajoč zvišanje plač. Družba za proizvodnjo kavčuka je soglašala s povzvišanjem plač za 3%, vendar se sindikat delavcev s tem ni zadovoljil.

Lorger je slavil danes tudi drugo zmago v teku na 110 m s preprekami. Dosegel je čas 15 sekund, čas drugega finskega tekmovalca Laineja pa je za dve desetinki slabši. Drugi Jugoslovanci Černe je dosegel četrto mesto s časom 15,6 sek.

V metu krogle in v skoku v dalj so finski atleti osvojili dve prvi mesti. Jugoslovanci pa so se morali zadovoljiti s tretjim in četrtnim mestom. V metu krogle je zmagal Kojivisto s 15,8 m, drugi je bil Pentti s 15,17 m, tretji pa Skiljev s 14,64 m.

JUTRI

izide spet priljubljeni ugankarski list Slovenskega poročevalca

»KAJ VEŠ, KAJ ZNAŠ?«

Iz vsebine: nagradna številčnica (nagrade v znesku 5000 dinarjev), več večjih in manjših križank, zlogovnic, magični liki, rebusi, izpolnjevanke, ugankarski slovarček, pogovori z ugankarji itd., po geslu: Za vsakogar nekaj!

Ugankarski list »KAJ VEŠ, KAJ ZNAŠ?« dobiti povsod za 20 din. Kupujte edini slovenski enigmatični list, ki vam nudi obilo gradiva za koristno razvedrilo!

BRUNO FRANK

HENRIK

ROMAN

86

Lorger je slavil danes tudi drugo zmago v teku na 110 m s preprekami. Dosegel je čas 15 sekund, čas drugega finskega tekmovalca Laineja pa je za dve desetinki slabši. Drugi Jugoslovanci Černe je dosegel četrto mesto s časom 15,6 sek.

V metu krogle in v skoku v dalj so finski atleti osvojili dve prvi mesti. Jugoslovanci pa so se morali zadovoljiti s tretjim in četrtnim mestom. V metu krogle je zmagal Kojivisto s 15,8 m, drugi je bil Pentti s 15,17 m, tretji pa Skiljev s 14,64 m.

Plavalni dvoboj na „Koleziji“

Grazer Sportverein : ZPK Ljubljana 78,5:67,5

V kopalnici »Kolezija« v Ljubljani je bil sinoči mednarodni dvoboj, kljub zelo hladnemu vremenu, ki je za 8. julij bilo več kot neprimerno. Gostje iz Graza so zmagali z 11 točkami naskoka v plavalnu, ki je obsegalo 12 disciplin, medtem pa so za zaključek domačini premagali Graščane v waterpolu s 7:2. V graški ekipi je bilo nekaj znanih avstrijskih plavalcev in plavalcev, kot npr. sestri Baader in dva brata Badi la Koter, torej trije pari bratov in sester, ki vsi uspešno tekmujejo v avstrijskem plavalnem sportu. Od domačin je posebej omeniti nadarjenega Tomiškoje in Pečeta, poleg Goršiča, ki kažejo veliko sposobnost za lep stil, manjka pa jim še tekmovalne rutine. Domačini so zaradi obolevnosti svojih najboljših tekmovalcev morali nastopiti z nekaterimi mlajšimi močmi. Najboljši so bili v posameznih točkah tekmovalca naslednji: PRI MOSKIH — 100 m prosto — W. Radl (GSV) 1:06,8, 100 m metuljček — 1. Tratinč

GRADBENA PODJETJA!

Odkupujemo v vsaki količini cele in raztrgane izprašene cementne vrče. Pohište z zbiranjem! Odkupne cene smo zvišali! »ODPAD«

Ta narod je namreč hitro veroval, bil nezrelo kolebajoč...

S svojim čvakanjem ga je bil najprej spravil v blaznost, potem pa ga je pestil in strašil v sužnosti. Toda v nočeh brez spanja ga je strašila prikazen nemške pretoklosti.

Vedel je, kaj pride nekoč. Narod, katerega svobodni nesmrtniki sedé v dvorani duhov pri zgornji mizi, nikoli ne bo popolnoma éno s strupenim obešenjakom. Neško bo odprl oči pred prepodom strahotne bede, pred katerega so ga pripeljali — in bo hotel nazaj. Te ure se je bal. Zaujo ni potreboval polkov, ampak brigad in armadnih zborov svojih motoriziranih hijen.

Kot obzidan z njimi je v zmagoslavju strahopetca prišel zdaj v deželo. Njegove nosnice so bile napihnjene od smrada požarov in trupel. Nato je na Wawelu v Krakovu pokleknil ob grobu »maršala osvoboditelja«.

Tam počivajo poljski junaki, pesniki in kralji, najboljši izmed tistih, ki so živeli in krvaveli za svobodo svoje domovine. Dobro je vedel, kaj počne. Bila je premišljena skrunitev. Prav dobro je videl samega sebe: krvavega, zamazanega postopca v narodovem svetišču. Ni mu bilo dovolj, da je potepal poljsko sedanost. Njegova mračna burka ob grobu naj bi izruvala iz poljskih src vso zgodovino, ves trpljenja polni ponos.

Elizabetha je šla s Pjotrom v mesto. Pravzaprav je hotela oditi že prej. Vendar si ni upala pustiti matere same. Henrik, ki ga je prosila, naj pride, je prišel šele proti poldnevju.

»Zdaj je prepozno za potne liste,« je rekla, se naslo-

je naš jezik. Toda Nemci mu tega niso dovolili. Kvitka je naposled usel. Čisto zdrav je. Le zobe so mu za šalo zbili...

Dobrodušno se je smejal, kot da sodi bližajoči se propad sveta na področje njegovih vsakdanjih izkušenj.

V zaviti Krizi ulici ni bilo nobenega človeka. Težka vrata prodajal, ki so bile skoraj vse židovske, so bila zaprta. Tako je bilo sicer le ob praznikih.

Po ozkem pločniku jima je prišla naproti črna oblečena ženska. V rokah je imela črn robec. Elizabeta je šele zadnji trenutek spoznala zali obraz, ki je bil od joka vse otekel.

Vanda je obstala, zaihtela in se naslonila Elizabeti na prsi.

»Stanislav,« se ji je izviljo iz ust.

Elizabeta je začutila mehko, težko telo, ki je slonelo na njej, ter mučno mešanico sočutnega strahu in zadrge. Iz črne robece se je širil vonj sočutnega parfuma, s katerim se Vanda kljub vsej svoji bedi ni pozabila poškropiti.

»Ali še veš,« se je trgalo iz nje, »na tem mestu te je takrat povabil.«

Stali so namreč pred Bergosovo galanterijo, katere izložbe so bile zaprte.

»Da, Vanda,« je rekla Elizabeta in nehotno odmaknila levo roko od Vandinega hrpta. »Toda ali je res zanesljivo?«

Vanda ji je prikimala na rami. »Večeraj zvečer je prinesel vest njegov stražmojster Josz.«

Elizabeta je nežno poljubila nekdanjo sovražnico na lica in na lase.

Pjotr je stal nekaj korakov zadaj na robu pločnika in se držal, kot bi bil pri vojaškem pogrebu. Desna roka in prazni rokov sta mu togo visela ob strani.